

4. План выполнения решений Всемирной встречи на высшем уровне по устойчивому развитию. – A/CONF.199/20 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.un.org/russian/conferen/wssd/docs/plan_wssd.pdf.

5. Повестка дня на XXI век / Глава 7. Содействие устойчивому развитию населенных пунктов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/agenda21_ch7.shtml.

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНО ОРІЄНТОВАНОЇ ЕКОНОМІКИ

*Пустовар В.В., здобувач кафедри менеджменту ЧДТУ,
м. Черкаси, Україна*

Вирішення наукової проблеми, пов'язаної з пошуком механізму та інструментів розвитку регіонів в умовах соціально орієнтованої економіки, враховуючи сталість системи, характерною і відмінною рисою якої є розвиток людини, науковий і практичний інтерес представляє уточнення сутності поняття «регіон», «сталий розвиток регіону» в умовах інноваційної економіки.

На нашу думку, при характеристиці поняття «регіон» необхідно враховувати три обставини. Перше: регіон – це, насамперед, територіальне явище, і тому територіальна ознака повинна бути відображена в ньому як базова. Друге: регіон – це частина цілісної соціальної та адміністративної системи, а тому він повинен володіти їх основними рисами, хоча і не зводиться до них. Третє – регіон повинен мати замкнутий відтворювальний цикл і певну економічну специфіку та форми її прояву.

Факторами, що впливають на розвиток регіонів, є:

- особливості історичного відрізка часу, політичної, економічної та соціальної ситуації в країні;
- специфіка конкретного регіону, яка характеризується унікальним природним, виробничим, трудовим і фінансовим потенціалом території, а також географічним положенням;
- функціональна роль регіону.

Слід уточнити склад функцій регіону як соціально – економічної системи, що розвивається за інноваційним сценарієм розвитку за рахунок активізації використання його нематеріального капіталу в умовах ринкової моделі господарювання:

- попиту і пропозиції,
- освіти та розвитку кластерів,
- регіонального управління,
- інвестиційної привабливості,
- реалізації інноваційного потенціалу,
- демографічну,
- духовну,

- екологічну,
- соціально-побутову.

Виходячи з виявлених функцій регіональної соціально-економічної системи, що відображають її значення, та враховуючи специфіку історичного періоду і досягнення в розвитку теорій пізнання дійсності, слід дати таке визначення поняття «регіон» - це територіальне утворення, що має чітко окреслені адміністративні кордони, яке володіє унікальними властивостями, умовами та матеріальною базою, в межах яких відтворюються соціально-економічні відносини, спрямовані на підвищення якості життя населення за рахунок формування та раціонального використання нематеріального капіталу, зумовлені місцем регіону в національній економіці.

Виконання регіоном свого призначення визначається обов'язковою реалізацією всіх функцій в їх взаємозв'язку і взаємозумовленості. Ступінь ефективності розвитку регіону залежить від ряду факторів, основними з яких є:

- 1) стратегічна орієнтація регіону;
- 2) рівень розвитку кластерів в регіоні;
- 3) ступінь забезпеченості трудовими ресурсами та рівень їх кваліфікації;
- 4) унікальні властивості регіону, що мають цінність в масштабах країни і за загальносвітовими мірками;
- 5) ступінь забезпеченості регіону матеріальними і фінансовими ресурсами;
- 6) соціальна стабільність в регіоні;
- 7) геополітичне становище регіону;
- 8) національні та етнографічні особливості [2].

Проблема стратегічного планування стійкості регіонів поставлена на тлі таких процесів, як глобалізація, диверсифікація та ін. В даний час виділяються, щонайменше, три підходи до виявлення сутності сталого розвитку регіональних систем. У першому випадку мова йде про інтегральну стійкість територіальних систем, з точки зору збалансованості їх підсистем, стабільності динаміки показників, позитивності структурних змін. Другий підхід пов'язаний з стійким розвитком в регіональному контексті, з точки зору безпеки. І в третьому випадку в якості ведучого критерію сталого розвитку виступає рівень досягнення екологічної безпеки [3].

Виходячи з цього і не забуваючи про те, що «сталий розвиток» - це новий принцип організації життєдіяльності, що відноситься до глобальних процесів у світі, можна запропонувати наступне визначення: сталий розвиток регіону – це цілеспрямований процес стабільного розвитку регіонального співтовариства, що забезпечує економічно та екологічно обґрунтоване, соціально орієнтоване, розширене відтворення, підвищення рівня та поліпшення якості життя населення території на основі довгострокових стратегій. Представлене визначення сталого розвитку регіону включає базисні складові: соціальну, економічну, екологічну, інституціональну і відповідає наступним основним вимогам: обумовлює певні критерії і показники сталого розвитку по кожній з складових розвитку і території в цілому і несе сутнісні

характеристики, що сприяють розробці організаційно-економічних заходів сталого розвитку регіону.

Отже, специфіка стратегічного планування стійкості регіональної соціально-економічної системи полягає в тому, що вона залежить не тільки від зовнішніх чинників, а й внутрішніх, що характеризують економічні, соціальні та екологічні аспекти регіонального розвитку, впливаючи на які можна управляти стійкістю соціально-економічного розвитку регіонів. Сформована в даний час ситуація в дослідженні проблеми сталого розвитку регіонів характеризується наявністю цілого ряду різноаспектних підходів до вибору критеріїв стійкості – від пріоритету екологічної складової, відбору факторів рівноваги економічної системи регіону, виявлення відцентрових і доцентрових векторів територіальної організації та інших до визнання особливої важливості відтворювального підходу, забезпечує реалізацію принципу системності у вивченні шляхів вирішення даного питання.

Спільним для всіх цих підходів є те, що до числа основних принципів формування і реалізації стратегії сталого розвитку регіону за допомогою стратегічного планування відносяться: упор на найбільш важливі проблеми в соціально-економічній сфері, адекватність організаційно-виробничих і забезпечувальних структур здійснюваним на території регіону бізнес-процесам (у тому числі інноваційної спрямованості), активізація інвестиційної діяльності, інтеграція регіону як в національний, так і світовий економічний простір, досягнення збалансованості розвитку системоутворюючих елементів регіонального господарства.

Список літератури:

1. Даніленко А.І. Ризики та перспективи розвитку України у період посткризового відновлення : монографія А.І. Даніленко, В.В. Зімовець, В.І. Сіденко [та ін.]. – К.: Ін-т економіки та прогнозув. 2012. – 348 с.
2. Декларація щодо регіоналізму в Європі / Асамблея Європейських Регіонів, 1996. –12 с.
3. Геєць В.М. Структурні зміни та економічний розвиток України : монографія В.М. Геєць, Л.В. Шинкарук, Т.І. Артёмова [та ін.]. – К.: Ін-т економіки та прогнозув, 2011. – 696 с.

КРИТЕРІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ ЯК ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Харлан Є.А., здобувач кафедри менеджменту, ЧДТУ, м. Черкаси, Україна

Продовольча безпека має на меті надійне і безперервне забезпечення всіх верств населення якісними продуктами харчування переважно власного виробництва за відповідними законодавчими і суспільними нормами. Під національною безпекою розуміється забезпечення стабільного функціонування держави і захист її від